

raba kulturno-antropološke literature i teorijskog aparata. Stoga bih se usudio napisati da je ova knjiga proizvod triju disciplina i pristupa. Ona je, također, pokazatelj sve većega zanimanja humanističkih znanosti za teme mjesta i prostora, njihova konstruiranja i značenja koja im se pridaju. Zbog svojih znanstvenih kvaliteta, interdisciplinarnosti u pristupu istraživanjima, inovativnosti u razmatranju "tradicionalnoga" prostora i vremena te nadasve zanimljivom načinu pisanja ova knjiga zasigurno jest veliki doprinos u budućim etnološkim, antropološkim, arheološkim i folklorističkim istraživanjima. Osobno bih je preporučio svim znanstvenicima iz srodnih struka koji se bave mjestom i prostorom.

Mario Katić

Mitski zbornik, Suzana Marjanić i Ines Prica, ur., Institut za etnologiju i folkloristiku, HED, Scarabeus naklada, Zagreb, 2010., 576 str.

Riječ "mit" zabilježena je prvi puta kod Homera, koji je već tada rabi u više značenja, od kojih je tek jedno "priča", a kasnije se značenje proširuje na oblik spoznaje, način mišljenja, pa i glasine. Sve te dimenzije značenja riječi *mit* i danas su prisutne i u svakodnevnome govoru, ali u znanostima, što s jedne strane otežava definiranje mita, no s druge strane, neprestance upozorava na njegovu upisanu, intrinzičnu heterogenost. Prema Jean-Pierreu Vernantu "*mythos* se ne odnosi samo na određenu kategoriju svetih priča o bogovima ili junacima. Mnogolik kao Protej, on označuje veoma različite stvarnosti: teogonije i kozmogonije, svaka-ko, ali i raznorazne priče, rodoslove, bajke, poslovice, pouke, uobičajene izreke; ukratko, sve ono što se prenosi od usta do usta."

Upravo taj citat iz Vernantove knjige *Podrijetlo grčke misli* (1962/2007) možda ponajbolje (iako ne u potpunosti) opisuje množinu i heterogenost poimanja i predstavljanja mitova u ovome zborniku, nastalome na temelju izlaganja na skupu *Stanje i tendencije mitoloških istraživanja danas* 2007., no zahvaljujući entuzijazmu urednica, znatno dopunjen radovima hrvatskih i stranih autora za pojedine sfere mitoloških istraživanja. Usprkos svojem prethodniku, *Mošćeničkom zborniku* iz 2006, također posvećenom mitološkoj tematici (točnije, rekonstrukciji mijena politeističke kršćanske religije u kršćanstvo na području Mošćenice), ovaj je zbornik uistinu prva interdisciplinarna čitanka, impresivnoga opsega, mitoloških istraživanja i tendencija u Hrvatskoj. Iako je polazišni okvir istraživanja potekao iz etnologije, folkloristike i kulturne antropologije, u zastupljenim se radovima zrcale i teorijski aparati kulturalnih studija, književne teorije, filologije, postkolonijalne i feminističke kritike, teorije medija i dr. te se tako otvaraju i nova područja mitskoga, koje može biti i subverzivno, kao što navode i urednice u Uvodu: "Izvan njegovih upornih konotacija kao otrcane, izmišljene, ideološke priče ili pak svete priče, mit se ponovno stvara kao protežna struktura otpora ciničkoj politici moći na vlasti" (str. 27).

Pored opsežnoga Uvoda u kojem su urednice ocrtale osnovne smjernice zbornika te analitički pristupile svakom od trideset tri teksta, zbornik sadrži deset poglavlja.

U prvome, naslovljenom "Mitske re/konstrukcije i re/interpretacije", četiri su rada; jedan je prijevodni (E. Lyle koja propituje Dumézilovu postavku o trodiobnoj strukturi indoeuropskih društava), dva su posvećena rekonstrukciji praslavenskoga Svetoga Trojstva (Perun, Veles, Mokoš) na temelju topografske analize (V. Belaj, M. Hrovatin), a tekst Ivana Lozice, ironijsko-parafraznog naslova "U susret drugoj mitologiji. Porod od tmine: Jokastine kćeri i unuke", kritika je takve panteonske rekonstrukcije.

U drugome poglavlju, "Mitska bića i predodžbe", autori (Lj. Marks, L. Šešo, S. Marjanić, T. Jukić Sviben) se bave istraživanjima tzv. niže demonologije, dok su treće i četvrto poglavlje ("Biblijski i kršćanski mit" te "Književnost i mit") međusobno povezani propitivanjem mitskoga u (književnome) tekstu.

Peto poglavlje, "Ljubavni, obiteljski i mitovi o djetinjstvu", razmatra iskustva djetinjstva (J. Marković), obitelji (M. Belaj) i ljubavi (T. Škokić) kao zasebne, žive mitske svjetove, temeljeći se na Barthesovoj postavci da mit zahvaća cjelokupan prostor kulture i ljudskoga života.

U šestome poglavlju, "Kulturna prizemljenja mita", u radovima Z. Čiče, A. Matoševića, K. Kuzman Šlogar i J. Kalea mit je promatran kao noseća priča socijalnog i kulturnog trenutka.

Sedmo poglavlje s dva rada odgovara na medijsku proizvodnju mitova o anarhizmu (A. Čakardić i J. Katalenac), a u osmome autori razobličuju mitove o autohtonosti (I. Čolović), identitetu (Z. Blažević) te etnomitove (R. Pšihistal).

Poglavlje "Mit u nacionalnom, političkom i medijskom kontekstu" donosi raznorodne i zanimljive analize mitova o tranziciji (I. Prica), djevojačkoj supkulturi u socijalizmu (R. Senjković), medijskoj konstrukciji javnih likova (B. Beck) te žanrovskom opiranju mita (I. Molek), a završno, deseto poglavlje, "Wicca, egzopedagogija, supkultura vila" sadrži dva teksta – o neopaganskoj modernoj religiji (S. Miličević) i prijevodni, gotovo aktivistički članak T. Lewisa i R. Kahna o egzopedagogiji i supkulturi vila.

Ovaj zbornik zasigurno ima mnogo važniju ulogu od pukoga pregleda "mitskoga, mitološkoga i mitotvornoga" u hrvatskoj znanosti, otvaranjem novih rukavaca interdisciplinarnih istraživanja i poticanjem autora iz drugih sfera, a ne samo iz znanosti, na nove pokušaje definiranja prostora mita. Upravo su spomenuta interdisciplinarnost i začudna raznovrsnost uključenih tema temeljne vrijednosti zbornika.

(Auto)ironijski naslovljen, *Mitski zbornik* završava podjednako zafrkantski – velikim, kičastim slovima ispisanim *The End*, no nadamo se da ćemo u nekoj skoroj budućnosti ponovno uživati u, recimo, *Povratku mitskoga zbornika*, jer se ova kva tema pokazala i više nego plodnom za brojne teorijske rasprave i poglede.

Nataša Polgar